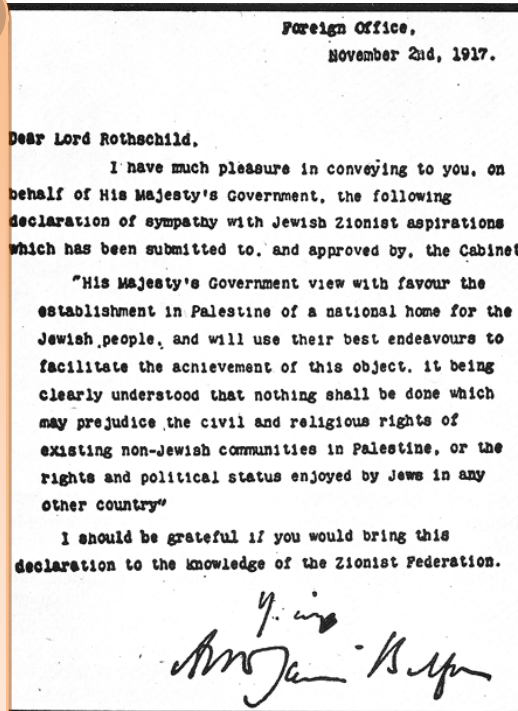


## הצהרת בלפור

"לורד רוטשילד היקר,  
 בעונג רב הריני מוסר לך בשם ממשלת  
 הוד מלכותו את הצהרת האהדה שלה  
 לשאיפות היהודיות הציוניות, שהוגשה  
 לקבינט ואושרה על ידי:  
 "ממשלת הוד מלכותו רואה בעין יפה  
 הקמת בית לאומי לעם היהודי בארץ  
 ישראל, ותשתדל במיטב מאמציה להקל  
 על השגת מטרה זו. בתנאי ברור שלא  
 ייעשה שום דבר העלול לפגוע בזכויות  
 האזרחיות והדתיות של עדות לא  
 יהודיות בארץ ישראל או בזכויות  
 ובמעמד המדיני של יהודים בכל ארץ  
 אחרת."  
 אכיר לך טובה אם תביא הכרזה זו  
 לידיעתה של ההסתדרות הציונית.  
 שלך בברכה,  
 ארתור ג'ימס בלפור



### תוכן ההצהרה

"ממשלת הוד מלכותו רואה בעין יפה הקמת בית לאומי לעם היהודי בארץ ישראל, ותעשה את מיטב מאמציה להקל את השגת מטרה זו, תוך הבנה ברורה שלא ייעשה דבר העלול לפגוע בזכויותיהם האזרחיות והדתיות של הקהילות הלא-יהודיות הקיימות בארץ ישראל, או בזכויות ובמעמד המדיני מהם נהנים היהודים בכל מדינה אחרת"

### הסבר ההצהרה

הצהרת בלפור קובעת שממשלת בריטניה רואה בחיוב ובאהדה את הקמת הבית הלאומי לעם היהודי בא"י ותעשה את מיטב מאמציה להקל על הגשמת מטרה זו.

## עם זאת היא מתנה שני תנאים:

1. לא ייפגעו הזכויות הדתיות והאזרחיות של העדות האחרות בא"י, כלומר הערבים, כתוצאה מהפעולות שיעשו לקידום רעיון הבית הלאומי היהודי.

2. לא ייפגעו הזכויות המדיניות והאזרחיות של היהודים החיים בכל ארץ אחרת ואינם מעוניינים לקחת חלק בבניין הבית הלאומי היהודי, אלא מעוניינים להישאר ולחיות בארצותיהם.

## הקשיים העולים מנוסח ההצהרה:

1. הצהרת בלפור מדברת על הקמת "בית לאומי יהודי בא"י", כלומר בחלק מא"י.

**הבעיה** - לא מצוין החלק בא"י שבו יקום הבית הלאומי, ואין פירוט של גבולות, ריבונות, סמכויות וכו'. הניסוח הכללי מאפשר לבריטים בעתיד להתאים את המדיניות למציאות המשתנה, ולהעלות יוזמות להרגעת הערבים על חשבון האינטרס הציוני.

2. המונח "בית לאומי" הוא חידוש בחוק הבינלאומי, ולכן נתון לפרשנויות שונות: מדינה? אוטונומיה? א. לגבי הציונים לא היה ספק שהכוונה למדינה יהודית שתקום בעתיד לאחר שייווצרו התנאים המתאימים. המונח "בית לאומי" מופיע לראשונה בתוכנית באזל שגובשה בקונגרס הציוני ה-1. ב. לגבי הבריטים - יש הטוענים כי בלפור לא חשב על מדינה יהודית, אלא התכוון לאוטונומיה יהודית בא"י בחסות בריטית. כלומר, א"י תישאר מושבה בריטית ללא שום כוונה או הבטחה מפורשת להקים בה מדינה יהודית. היהודים בא"י יהיו מיעוט לאומי שיש לו בית בארץ זו.

3. הביטויים: "מביטה בעין יפה", "מיטב המאמצים", "להקל"י" הם כלליים ולא מחייבים, ניסוחים מעורפלים שאין בהם תוכנית לביצוע. לדוגמא - אין פירוט של "המאמצים" שבריטניה תנקוט.

לכן כל צד יכול לפרש לפי הבנתו ובהתאם לאינטרסים שלו.

**המסקנה** - הצהרת בלפור היא ביטוי להצהרת כוונות מצד בריטניה ליצור תנאים מתאימים שבהם יוכלו היהודים לבנות את הבית הלאומי, אך לא מצויינים בה מהם התנאים, ואין בה התחייבות מפורשת לשום צעד מעשי.

4. הפיסקה "שלא ייעשה דבר העלול לפגוע בזכויות האזרחיות או הדתיות של העדות הלא יהודיות הקיימות בא"י" - לא ברורה.



## הגורמים למתן ההצהרה - האינטרסים של בריטניה במתן ההצהרה

### א. בזמן המלחמה -

רצון להשיג את תמיכת יהודי ארה"ב כדי שיפעילו לחץ על הממשל האמריקאי להצטרף למלחמה לצד מעצמות ההסכמה. מצד שני, הרצון לשכנע את יהודי רוסיה לפעול בקרב הממשלה הרוסית המהפכנית כדי למנוע יציאתם מהמלחמה וליצירת שלום נפרד עם גרמניה.

### ב. אחרי המלחמה -

אנשי ממשל בריטים האמינו כי ניתן לשקם את כלכלת בריטניה ההרוסה לאחר המלחמה בסיוע ההון היהודי.

3. רצונה של בריטניה להבטיח שליטה בלעדית בא"י (בגלל קירבתה לתעלת סואץ, הדרך להודו ומקורות הנפט) הבריטים קיוו שיישוב יהודי נאמן בא"י הנתון לחסותם יסייע להם להשיג אינטרס זה.

## המשמעות של פירסום ההצהרה:

### 1. מנקודת מבט ציונית:

הצהרת בלפור הייתה ההישג החשוב ביותר של התנועה הציונית עד כה. מאז הקמתה שאפה התנועה הציונית להגיע להסכמה עם מעצמה על הקמת בית לאומי בארץ ישראל (צ'ארטר) – בהצהרת בלפור הצליחה התנועה הציונית להשיג זאת. בנוסף, בריטניה עמדה לכבוש את ארץ ישראל ולשלוט בה. הצהרת בלפור עוררה בקרב הציונים את התקווה כי הציונות עתידה להתגשם בקרוב.

### 2. מנקודת מבטם של היהודים המשתלבים:

יהודים רבים בעולם לא תמכו בציונות, הם טענו כי על היהודים להשאר במדינותיהם כאזרחים שווי זכויות. היהודים המשתלבים טענו כי היהדות היא דת ולא לאום ומשום כך אין להקים בית לאומי יהודי. יהודים אלו חששו שבמדינותיהם יקראו להם לעבור לבית הלאומי היהודי, לכן הם התנגדו לפירסום הצהרת בלפור וקיוו כי מעמדם במדינותיהם לא ייפגע.

### 3. מנקודת מבטם של הערבים:

הערבים התנגדו להקמת בית לאומי יהודי בארץ ישראל וקראו להקמת מדינה ערבית. הצהרת בלפור התקבלה בתדהמה ובהתנגדות גדולה בעולם הערבי שהבהירו כי יאבקו בה ולא יסכימו להקמת בית לאומי יהודי בארץ.